

1. Fes una selecció de les consideracions més importants de l'autora al pròleg, vàlides per a una teoria de la novel·la.

Ella va començar a escriure la seva obra a Ginebra, a l'exili, i va recordar quan va anar a la festa major de Gràcia amb els seus pares, que no la deixaven ballar, i creu que és per això que va decidir començar la seva novel·la. Tot el que escriu de la vila de Gràcia i dels llocs de Barcelona, ho fa per mitjà dels records, ja que tots són entranyables. També va escriure aquesta novel·la com a conseqüència d'una decepció, perquè va enviar *Jardí vora el mar* al premi Joanot Martorell, i el jurat no va valorar-la, així que amb molt d'orgull, va començar a escriure *La plaça del diamant*.

Va escriure la novel·la febosament, un dia darrera l'altre, escrivia al matí, i corregia a la tarda. Volia que la novel·la fos un malson de coloms, basant-se en la tècnica utilitzada per Kafka, qui intentava destacar l'aspecte oníric, presentant unes situacions del tot absurdes. Però *La plaça del diamant* va acabar sent una novel·la d'amor, a on la protagonista veu el món amb ulls d'infant.

Mercè Rodoreda considera que la seva novel·la té moltes influències, es podria dir que totes les seves lectures, i cal destacar la Bíblia, Dante, Homer, Bernat Metge, James Joyce, entre altres.

Amb tot això podem dir que Mercè Rodoreda considera que per escriure una novel·la has de tenir una certa cultura i haver llegit a diferents autors per veure les tècniques que utilitzen i poder agafar alguna idea del tipus de narració que vols fer. Ella diu que per escriure una novel·la es necessita calma i molt domini de si mateix. Troba que la narració ha de ser poètica, el que reflecteix a les seves novel·les amb el subjectivisme o el fet de presentar el matís de cada objecte, ja que els detalls són els més importants en una novel·la, i als petits objectes de la vida quotidiana, els atorga el poder evocador d'un món perdut.

Rodoreda considera que una novel·la ha de reflectir la realitat, però també ha de tenir una part fantàstica i irreal. També li dóna molta importància a les paraules, ja que creu que s'ha de dir amb la màxima simplicitat les coses essencials, per això, les paraules no designen únicament objectes, sinó que van carregades de multitud de tesons.

2. ESTRUCTURA de la història: etapes de la vida de la protagonista ---- etapes de la història del país. Observa els canvis que aquestes etapes comporten a nivell tècnic.

Al començament de la història la vida de Natàlia-Colometa és, relativament, tranquil·la, encara que el seu marit Quimet, al que coneix en una festa, li reporta una certa repressió, ja que ell és un masclista que no s'adona del que li passa a Colometa i, a més, ella és la única que fa les feines de casa. En quant a la història del país també és una època de calma, perquè no hi ha cap revolució ni guerra.

A la segona part, quan ja ha nascut Antoni, coincideix la vida de Colometa amb el temps de la República, el que fa que Quimet surti a reivindicar pels carrers i deixi un poc de lloc a la seva família i al treball, i Colometa, a més de tot el treball que tenia a casa seva, ha d'anar a treballar a una altra casa per poder sostenir a la família, i, a més, ha d'aguantar els coloms que els nins i en Quimet li han ficat a dins la casa. Aquesta etapa és un temps dominat per la soledat. En quant a la tècnica, predomina l'estil col·loquial (expressions fetes, repeticions...). Utilitza un vocabulari molt infantil, amb moltes onomatopeies. Hi ha moltes i, així que predomina el polisíndeton per damunt de la subordinació. També utilitza un llenguatge poètic, encara que no està en una fase de somni, a la que poc a poc anirà entrant.

Després la seva vida coincideix amb la guerra civil, i en Quimet va a lluitar al front, i finalment mor, juntament amb els seus amics. A Colometa la treuen de la casa a on estava netejant perquè eren rics, i

anaven en contra del seu marit, i desesperada cerca un treball per poder alimentar als seus fills, però solament pot netejar a l'ajuntament, i el seu sou no li basta per mantenir a la seva família, així que de cada vegada es torna més boja i no sap molt bé el que fa, fins al punt que decideix matar als seus fills, per a que no passin més gana. I quan està a punt de fer-ho, apareix el seu salvador. En aquesta etapa Colometa sofreix molta soledat, ara els maldecaps són molt més grans que al principi. Aquí utilitza la narració narrativitzada, a on predomina el subjectivisme, no utilitza l'estil directe ni l'indirecte, ara Colometa conta més fets i fa unes narracions molt extenses, fet que és utilitzat per a superar la soledat.

La època de postguerra correspon a l'etapa de la vida de Colometa en que troba l'estabilitat i consegueix recuperar la identitat que amb Quimet havia perdut. Perquè coneix a Antoni, que és l'adrogar de les veges, amb qui es casa i deixa la seva vida anterior. Recupera la seva identitat ja que amb Antoni no sofreix cap repressió i, a més, el seu nou marit és tot el contrari de l'anterior, i amb ell té una bona relació d'amistat, cosa que no tenia amb Quimet, per la pressió sexual que aquest representava. La tècnica utilitzada en aquesta fase és el monòleg interior o el flux de pensament, perquè cada vegada la protagonista es va interioritzant més. Això es reflecteix quan el que diu comença a perdre la lògica (per exemple, quan fa plantejaments sobre els olors i el llenguatge). També augmenta el caire poètic, ja que ens mostra part del seu inconscient i hi predominen els pensaments onírics. En aquesta etapa el ritme narratiu és més lent, ja que es narra el que pensa, cosa que fa molt més densa la història que al principi.

3. PERSONATGE

3.1. Protagonista: Natàlia-Colometa:

- Metamorfosi psicològica associada al canvi de nom.
- Semblances amb l'autora.

La Natàlia és la protagonista del llibre, i al llarg de la història, fa diversos canvis psicològics associats al seu nom i també per els esdeveniments que es veu obligada a viure i a afrontar-se. Al principi de la novel·la és una nina tímida, ingènua, feliç, infantil, que estava promesa amb en Pere, i es pot dir que tenia la vida feta. Però coneix en Quimet, qui la fa canviar completament, el que és veu des del començament amb el canvi del nom, ja que quan la coneix ja li diu Colometa.

Colometa comença una nova vida amb en Quimet. Es casen, van a viure junts, i a poc a poc, Colometa va perdent la seva identitat, ja que Quimet és una contínua pressió, que sempre mostra la seva superioritat masculina, i abusa de Colometa, ficant-li els coloms a casa seva i fent que la dona, a més d'haver de treballar a casa, cuidant als nens i al seu marit, ha d'anar a netejar a altre casa per poder dur la família endavant. El fet de tenir dos fills també l'afecta psicològicament, ja que ella no es veia com una mare i no els acabava d'acceptar, fet que es veu quan deixa els nens sols a casa, i no es veurà com a mare fins al final de la novel·la, quan aconsegueix recuperar la seva identitat.

Quan comença la guerra, i en Quimet va a lluitar i finalment mor, Colometa perd totalment la seva identitat, es sent totalment perduda sense el seu marit, i no sap com sortir endavant amb tanta misèria que l'envoltava, fins al punt que està molt a prop de matar als seus fills, cosa que també reflecteix la no acceptació de la maternitat, però a l'últim moment apareix el seu salvador, Antoni, qui esdevindrà el seu nou marit, i qui li ajuda a retrobar-se amb la seva vertadera identitat, ja que Antoni representava tot el contrari de Quimet (la tranquil·litat, l'absència del sexe, la llibertat de poder fer el que vulgui...). A més també influeix un nou canvi de nom, ara senyora Natàlia, la qual cosa l'allunya més del món que li havia format Quimet.

Podem dir que Natàlia-Colometa té una semblança amb l'autora en el fet de sentir-se perduda en el món, ja que Mercè Rodoreda quan va escriure aquesta novel·la quan era a l'exili, a Ginebra, i es sentia

molt lluny de casa seva i perduda. Natàlia estava perduda al món, perquè no sabia ben bé que havia vingut a fer aquí, a més Quimet li havia fet perdre la seva identitat.

3.2. Personatges importants per a l'evolució de la protagonista.

Quimet: és el personatge que influeix més a la vida de Colometa, ja que canvia totalment la seva identitat, al principi per el canvi de nom que ell li designa, i després per la repressió i soledat que sofreix per la relació amb en ell. Quimet és el seu primer marit, i treballava d'ebanista, amb fustes. Estava completament obsessionat amb els coloms, i va construir un colomar al terrat de la casa. Poc a poc, hi van anar augmentant els coloms, i es van acabar ficant a casa, el que va tornar completament boja a Colometa. Podem dir que aquest personatge és un home totalment masclista, que volia que Colometa estigués a les seves ordres. Es sent inferior en el fet que ell no pot parir als fills, i l'únic que ell pot crear és el cuc de la solitària, per això el guarda a un pot. També per demostrar la seva condició d'home deia, de vegades, pobra Maria, com volent dir que havia tingut altra noia, que ara devia estar sofrint perquè no estava amb ell, encara que això de Maria té una altre representació simbòlica. Quimet és el personatge que condiciona totalment la vida de la protagonista, encara quan està mort, perquè ella segueix pensant en ell i en la possibilitat que un dia torni.

Antoni: és el segon marit de Colometa, i és el que li salva de matar als seus fills i a ella mateixa. Al principi solament és l'adroguer, a qui Colometa compra les veces per els coloms. Quan ha mort Quimet i ella està totalment desesperada, Antoni li ofereix un treball, més endavant fa que els nins vagin a l'escola i, finalment, s'acaba casant amb Colometa, que ara és la senyora Natàlia, i aconsegueix que aquesta recuperi la seva identitat. És un personatge que representa tot el contrari del que era Quimet, ja que no reporta opressió sexual ni de cap tipus, i, a més, amb ell la família de Natàlia aconsegueix l'estabilitat econòmica.

Toni: és el primer fill de Colometa. En els primers mesos de la seva vida no vol menjar i està a punt de morir, però finalment comença a menjar. Quan va néixer la Rita, ell es posa molt gelós. A l'època de la guerra i la misèria, es enviat a una colònia de nins, a on pot sobreviure, però quan torna a casa seva, té molta ràbia a la seva mare, per deixar-lo allà. Quan ja és gran decideix fer el soldat, com el seu pare. La seva relació amb Antoni és molt bona i encara que té uns bons estudis, decideix seguir amb el negoci de l'adrogueria.

Rita: és la filla de Colometa i Quimet. De petita tenia una molt bona relació amb el seu germà, ja que es van unir molt quan Colometa s'havia d'anar a netejar i els deixava sols a casa. Rita representa tot el contrari de la seva mare ja que quan és gran, no vol fer-se a cap home i vol recorre món, encara que finalment s'acaba casant amb Vicenç. La Rita, en certa manera, representa a Quimet en dona, perquè ja es diu a la novel·la que es pareixien molt físicament, i a més ella reivindicava el feminisme.

Cintet: és un dels millors amics de Quimet, i és el que, quan s'han de casar, els troba la casa. No és un personatge massa influent a la vida de Colometa. Cintet va amb Quimet a lluitar a la guerra civil, i va a veure a Colometa per donar-li notícies del seu marit. Mor a la guerra al mateix temps que Quimet.

Mateu: és altre amic de Quimet, que és fa molt íntim de Colometa, ja que quan perd a la seva esposa Griselda, de la que estava profundament enamorat, diu que Colometa és la única que el pot entendre. En part, també representa el contrari de Quimet perquè respectava moltíssim a la seva dona i a la seva filla. També va a lluitar a la guerra, i el maten al mig d'una plaça.

Senyora Enriqueta: és una senyora més vella que Colometa que venia castanyes i moniatos a la cantonada de l'Smart a l'hivern, i cacauets i xufles a l'estiu. És una bona amiga per a la protagonista, i li dona constantment consells. És una tafañera que es fica molt a la vida dels altres. A la seva casa havia un quadre de llagostes, que sorprenia molt als nens.

Mare d'en Quimet: és un dona un tant estranya, perquè tenia la casa plena de llaços. Cada vegada que veia a Colometa li demanava si ja estava embarassada, i quan ja ho està li dóna una rosa de jericó per ajudar-la a obrir-se a l'hora de tenir al nen. Mor a la meitat de la novel·la perquè ja era massa vella.

Julieta: és la millor amiga de Colometa, encara que quan es casa amb Quimet, perd el contacte amb ella. Quan Colometa està totalment a la misèria, Julieta li fa una visita, i li conta la seva aventura amb un soldat, el que enveja Colometa, ja que la seva amiga duu una vida lliure i fa el que vol. Julieta convenç a Colometa a dur a Antoni a una colònia de nins per a que puguin sobreviure durant la guerra.

Senyor i senyora: són els amos de la casa a on Colometa va a treballar, quan necessita els doblers per mantenir a la família. Són rics, i quan comença la guerra civil, treuen a Colometa de casa seva, perquè en Quimet era un milicià.

4. TÈCNICA NARRATIVA:

4.1. Analitza la tècnica de *l'escriptura parlada* (amb la presència d'un interlocutor, tot i que és fictici) i del *monòleg interior* (sobretot a l'última part de la novel·la. Alguns crítics parlen d'un *flux de consciència lliure*).

El narrador de la novel·la és la mateixa protagonista, Natàlia-Colometa, que ho narra en primera persona. La majoria dels diàlegs no estan escrits de la manera comú (amb punt i guionet), sinó que els continua a la mateixa narració, el que és característic de l'escriptura parlada. La narració només és sobre la vida de Colometa, no s'hi conta gairebé res dels fets externs, el que representa, en certa manera, el monòleg interior, perquè només es descriuen els pensaments de la protagonista i les vivències directament relacionades amb ella.

El monòleg interior o el flux de pensament lliure és una tècnica utilitzada per James Joyce a la seva obra *Ulysses* (1922), a la que és desenvolupa un monòleg interior desordenat, que no té comes ni punts, i s'utilitza molt la repetició, les frases inacabades, les expressions col·loquials... És una tècnica totalment subjectiva, que fa un trastoc del temps. Rodoreda no utilitza exactament aquesta tècnica, però sí utilitza molt la repetició de les idees, i també hi ha un poc d'incoherència en quant a la disposició de les idees, sobre tot al final de la novel·la.

El monòleg interior es reflecteix a la novel·la, al final sobre tot, perquè és subjectiu i a més es narren, es pot dir que solament, els pensaments de Colometa, ja que pràcticament no es comunica amb l'exterior, i solament pensa i pensa.

4.2. *Descripció*. Observa de quina manera s'utilitza aquesta tècnica a l'hora de descriure personatges, objectes (molt importants per descriure el món de Colometa), fets i llocs (festes, cerimònies, etc. relacionats també amb la protagonista)

Les descripcions que dóna Colometa són molt rigoroses, descriu tot els detalls, i, de vegades, una mateixa cosa la repeteix una vegada i l'altre, per remarcar aquella cosa o fet. La descripció és molt important, perquè així el públic es pot integrar més a la novel·la, i imaginar-se l'univers de Colometa al voltant seu.

Els objectes són descrits minuciosament, ja que molts d'ells són símbols i tindran una posterior repercussió a la història, ja que Rodoreda sempre donava molta importància a les paraules, perquè no designen únicament un petit objecte, sinó que van carregades de multitud de tesons.

A la descripció hi ha un predomini total de l'adjectivació. Les descripcions de vegades són un tant incoherents, sobre tot quan es descriuen somnis o visions, ja que el lector no sap ben bé que és un

element fantàstic i que forma part de la realitat.

5. TEMPS. Importància de la perspectiva del *passat* (a diferència d'altres novel·les), relacionat amb les fases vitals de la protagonista. Convé diferenciar el temps de la història–trama i el temps del discurs–escrit, així com també advertir que, a vegades s'hi introdueix el temps del somni.

El temps de la història–trama es desenvolupa a principis del segle XX, amb una època de calma, després el temps de la República, seguidament la guerra civil, i quan acaba, el temps de la postguerra.

Tota la novel·la està narrada en relació al passat, perquè Rodoreda considerava que el temps passat sempre era millor, i convenia evocar–lo per reflexionar el que s'havia perdut. Evocava al passat per fer un mite de la infantesa.

La novel·la està narrada en passat, perquè així els maldecaps més grans ja han passat, i ara, la narradora, no es troba en una etapa de repressió ni angonya, sinó que ja s'ha alliberat, i ja pot narrar tranquil·lament el que li va passar.

Al final de la novel·la, Colometa perd la noció del temps i de la realitat, perquè ja no sabia el que feia, i el que vivia no sabia si li passava de veritat o ho somiava. Un exemple, és quan té la visió de l'església, perquè ella està convençuda de que realment veu les bolletes vermelles. En aquest capítol s'introdueix el temps del somni a la narració.

6. RECURSOS ESTILÍSTICS: ELS SÍMBOLS

6.1. Símbols dinàmics: els coloms, les flors, els jardins, les nines...

Coloms: són el fil conductor de tota la novel·la. Els canvis i l'evolució que experimenten els coloms és un desdoblament simbòlic de la vida de la protagonista, mentre que els altres personatges importants es relacionen d'una altra forma amb aquest símbol. En principi el nom de la protagonista, Colometa, ja està directament relacionat amb aquest símbol. En un principi són símbol d'opressió, ja que són de Quimet però és ella qui els cria, a més amb el colomar la treuen del seu terrat (ja no pot estendre la roba), i, més endavant, assalten la casa. Colometa, incapaç de suportar aquesta situació, es rebel·la contra l'element que la simbolitza, trencant els llaços que la unien amb Quimet. Però a la darrera part, la protagonista està pressa de consciència, perquè el fet d'haver–los matat quan va decidir revelar–se, ara ho veu com si hagués matat a un altre personatge. Inclòs a un dels darrers capítols ella mateixa es veu com un colom, el que reflecteix la gran importància que havien tingut a la seva vida.

Embut: és el símbol de la seva vida, que cada vegada és més anguniada, fins que arriba un moment que ja no pot deixar passar les coses. És la significació de l'aflicció i la mort. Al final de la novel·la, quan està a la plaça, les cases del voltant es tornen en forma d'embut, perquè havia arribat a un punt, que ja no podia empassar res més. Al final, la mescla dels coloms (s'han mitificat) i l'embut (s'ha tancat) és el final de la seva joventut, ja que amb el crit que fa a la plaça, aconsegueix alliberar–se del passat i recuperar la seva identitat.

Flors i l'aparador de les nines del carrer Gran: són símbols de l'etapa de la infantesa, que Rodoreda utilitzava a totes les seves obres, perquè li recordaven la infància, el temps de felicitat perdut. Serveixen per alliberar–se momentàniament de la opressió i l'angúnia. També Rodoreda les fa servir per crear un mite de la infantesa.

Jardins i parcs: són símbols que també recorden a la infància. Per a Rodoreda l'arbre és l'element més important d'un parc o d'un jardí, l'arbre dóna idea de cosmos, que està en contínua regeneració, el que simbolitza el seu renaixement, quan recupera la seva identitat.

Cargol de mar: simbolitza l'estabilitat i l'harmonia, enfront a la inestabilitat del món que representa el mar, ja que el cargol és una forma de tenir el mar controlat.

Pobra Maria: el fet que Quimet ho digui repetides vegades simbolitza la virginitat, al començament, de Colometa, i la representació d'aquesta de la Verge Maria. També Quimet ho diu per la seva superioritat, i fer veure que havia tingut una altre noia abans de Colometa.

Somni del cordó umbilical: és símbol de l'ofegament, de la vida.

6.2. Símbols estàtics: llaços, quadre de llagostes, fusta, ganivet...

Llaços: són la manifestació d'una victòria, però també poden ser indicatiu de vanitat, o poden tenir una funció simplement decorativa.

Fusta: és el símbol de San Josep, ja que Quimet era fuster com ell.

Balances: donen a Colometa l'equilibri i l'estabilitat que li falta a la seva vida.

Ganivet: és el símbol del pas de la vida passiva a la vida activa, també pot simbolitzar un desig de venjança. Quan va a la seva casa d'abans i grava el seu nom amb el ganivet a la paret, simbolitza que ha acabat amb la seva vida, però vol deixar una petita constància de la seva existència.

Quadre de llagostes: simbolitza la diferenciació de sexes. Quan Rita es casa, la senyora Enriqueta li regala, perquè de petita sempre se'l quedava mirant, i a més ara era una altre època i no hi havia tanta diferència entre els sexes. El quadre canvia de mans, quan Natàlia accepta finalment la seva maternitat al reconciliar-se amb la seva identitat, ja que abans relacionava la maternitat amb l'angoixa.

Colors: el blau és el color del somni per definició, i el vermell és el color de la sang.

7. LLENGUATGE:

7.1. Principals recursos de cohesió i coherència.

Al principi hi ha un predomini de la cohesió, perquè hi ha un munt de i, que predominen sobre la subordinació. Al final de la novel·la, Colometa es torna un poc boja, i perd la consciència, així que la narració és bastant incoherent, perquè parla una cosa, i després de l'altra, i no tenen cap relació entre sí. I a més és incoherent perquè té moltes visions i no es sap molt bé el que és veritat o que és un somni.

7.2. Importància de la parla col·loquial juntament amb la llengua normativa i/o llenguatge poètic.

La llengua col·loquial és utilitzada per reflectir que és una novel·la psicològica, el que representa els pensaments de la protagonista, i per tant s'utilitza la parla que usa ella normalment. També apareix el llenguatge poètic, quan la protagonista parla dels seus somnis o visions, que són totalment surrealistes, i també s'utilitza a la descripció de qualche moment o paisatge.

8. Justifica si es tracta d'una novel·la realista, psicològica, surrealista...

Podem dir que és una novel·la psicològica, ja que utilitza moltes tècniques i trets que són propis dels escriptors d'aquest tipus de novel·la.

Es veu que és una novel·la psicològica en el fet que el narrador és en primera persona i va soltant idees, que després el lector ha de connectar i jutjar. També influeix el psicoanàlisi de Freud, ja que acaba

sortint a l'exterior tot el que el protagonista duu per dins.

Rodoreda va agafar de Marcel Prust, la tècnica de narrar els fets per mitjà de l'evocació al passat, a través del record i la memòria, és una forma de cercar el temps perdut. De James Joyce va agafar la tècnica que ell va inventar, el monòleg interior, que serveix per expressar l'estat interior del personatge. Aquest monòleg es manifesta per mitjà de les repeticions, expressions col·loquials, frases inacabades...

Al seu pròleg Rodoreda diu que vol fer una novel·la kafkiana, en quant al sentit oníric. Però la novel·la no és tan absurda ni els personatges estan mancats d'identitat, com a les novel·les de Kafka. L'única situació absurda es dona quan els coloms es fiquen a dins la casa, sense demanar permís ni opinió a Colometa.

9. VALORACIÓ dels principals aspectes sociològics (les relacions home-dona, de la dona, societat de postguerra).

A aquesta novel·la està clarament reflectit el masclisme, representat per Quimet, qui no feia res a les feines de casa seva, trobava que Colometa havia de fer el que ell deia, i les dones no podien tenir la seva opinió. Encara que era el mascle, no era el que duia els doblers a casa, i Colometa es veu obligada a posar-se a treballar. El fet que Quimet hagi d'anar a la guerra demostra la seva condició de mascle, perquè havia de ser un superhome i anar a lluitar.

La dona a l'època de la guerra no estava gens considerada, per això, Colometa passa tanta fam, perquè com era una dona no trobava treball en lloc.

A la societat de postguerra Colometa ja és més reconeguda com a dona, encara que en aquesta època ja és més vella, i ja es tractada com una senyora.

LA PLAÇA

DEL

DIAMANT

CATALÀ